

Bruxelles, 13.5.2014.
COM(2014) 263 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**Snažnija uloga privatnog sektora u postizanju uključivog i održivog rasta u zemljama u
razvoju**

1. UVOD

1.1. Uloga privatnog sektora u poticanju razvoja

Pronalazak dostojnog radnog mjesta općenito se smatra najboljim načinom izlaska iz siromaštva. Oko 90 % radnih mjesta u zemljama u razvoju u privatnom je sektoru pa je on stoga ključni partner u borbi protiv siromaštva. Potreban je i kao ulagač u održivu poljoprivrednu proizvodnju kako bi se svijet nosio s izazovom prehranjivanja 9 milijardi osoba do 2050. Putem inovacija i ulaganja u rješenja s niskim udjelom ugljika te koja se temelje na učinkovitom iskorištavanju resursa privatni će sektor imati važnu ulogu u prijelazu na uključivo zeleno gospodarstvo. Zahvaljujući potencijalu privatnog sektora za stvaranje uključivog i održivog rasta u zemljama u razvoju, privatne su interesne skupine, uključujući poduzeća, financijske posrednike, udruženja te organizacije radnika i poslodavaca, sve aktivnije u području razvoja, i kao izvor financija i kao partneri vladama, nevladinim organizacijama i donatorima.

1.2. Potpora Europske unije razvoju privatnog sektora: postignuća i pouke

Europska komisija tijesno surađuje s vladama zemalja u razvoju kako bi im pomogla u razvoju i provedbi politika kojima se podržava razvoj privatnog sektora. Ona omogućuje znatna bespovratna sredstva širokom spektru aktivnosti uključujući regulatorne reforme, izgradnju kapaciteta i pružanje usluga poslovnog razvoja s posebnim naglaskom na jačanje lokalnih mikro, malih i srednjih poduzeća. U posljednjem je desetljeću Komisija za potporu razvoju privatnog sektora izdvajala prosječno 350 milijuna EUR godišnje. Zahvaljujući tome te razvojnoj pomoći i privatnim ulaganjima država članica, EU ima ključnu ulogu u podržavanju razvoja lokalnog privatnog sektora u zemljama partnerima. Uspostavom regionalnih mehanizama mješovitog financiranja Komisija je započela i razvoj novih alata za provedbu ciljeva razvoja privatnog sektora. Strateškom upotrebom bespovratnih sredstava Komisija može mobilizirati dodatno financiranje razvoja infrastrukturnih ulaganja, a mikro, malim i srednjim poduzećima olakšati pristup financiranju. EU je počeo i s upotrebom inovativnih financijskih instrumenata, npr. jamstava kojima se komercijalne banke potiču na pozajmljivanje malim i srednjim poduzećima te rizičnog kapitala za ulaganje u fondove za zajmove ili ulaganja u projekte energetske učinkovitosti malih i srednjih poduzeća. I povećanje mješovitih sredstava u suradnji s razvojnim financijskim institucijama pospješuje sudjelovanje privatnog sektora kao izvora financiranja. U ovoj su Komunikaciji dani uspješni primjeri ranijeg pružanja potpore EU-a razvoju privatnog sektora koji mogu potaknuti buduće djelovanje.

U nedavnoj ocjeni potpore EU-a razvoju privatnog sektora u razdoblju između 2004. i 2010.¹ potvrđen je važan doprinos Komisije razvoju privatnog sektora u zemljama partnerima te su identificirani načini poboljšanja budućih programa i strategija koji uključuju: i. stavljanje većeg naglaska na stvaranje dostojnih radnih mjesta; ii. usmjeravanje uključivanja privatnog sektora u portfelj EU-a za potporu; iii. učinkovitije promicanje horizontalnih pitanja poput agende za dostojan rad, zapošljavanja žena i mladih te ljudskih prava, kao i iv. jačanje operativne učinkovitosti i utjecaja potpore razvoju privatnog sektora poboljšanjem dijagnostike i mjerenja rezultata.

¹ Vidi http://ec.europa.eu/europeaid/how/evaluation/evaluation_reports/2013/1317_docs_en.htm.

2. STRATEŠKI OKVIR ZA JAČANJE ULOGE PRIVATNOG SEKTORA S CILJEM POSTIZANJA UKLJUČIVOG I ODRŽIVOG RASTA

Na temelju prethodnih postignuća i pouka te uzevši u obzir povratne informacije interesnih skupina nakon savjetovanja², u ovoj se Komunikaciji predlaže strateški okvir za jačanje uloge privatnog sektora u postizanju uključivog i održivog rasta. Sastoji se od dvije razine za koje EU vjeruje da mogu imati dodatnu vrijednost i učinkovito dopuniti djelovanja država članica, institucija za financiranje razvoja i drugih partnera u razvoju.

S obzirom na potporu razvoju privatnog sektora Komisija želi ostati važan partner vlada i posredničkih poslovnih organizacija u zemljama u razvoju radi potpore stvaranju poticajnog poslovnog okruženja i razvoju lokalnih poduzeća sposobnih za stvaranje dostojnih radnih mjesta, javnih prihoda te korištenje pruženih prilika na globalno povezanim tržištima.³ Komisija će pritom tražiti nove načine iskorištavanja potencijala privatnog sektora kao financijskog partnera, provedbenog subjekta, savjetnika ili posrednika radi pružanja uspješnije i učinkovitije potpore EU-a, ne samo u području razvoja lokalnog privatnog sektora, nego i u drugim područjima razvojne suradnje EU-a kao što su održiva energija, održiva poljoprivreda i agroposlovanje, digitalna i fizička infrastruktura te zeleni i socijalni sektor.

Pored privatnog sektora kao partnera u razvojnoj suradnji, predloženi strateški okvir uključivat će i djelovanje i alate za pomoć privatnom sektoru u postizanju pozitivnih razvojnih rezultata kao dijela njegovih osnovnih poslovnih strategija. To znači da Komisija namjerava imati važniju ulogu kao posrednik za uključivanje trgovačkih društava u razvoj, tako što će primjerice poticati odgovorno ulaganje u zemlje u razvoju, ili održive opskrbe lance i proizvodne obrasce.

Taj se strateški okvir odražava u programiranju razvojne pomoći EU-a od 2014. do 2020. s obzirom na nacionalne i regionalne razvojne strategije privatnog sektora kao što su zajednički rad afričkih, karipskih i pacifičkih (AKP) zemalja i EU-a na novom okviru za suradnju za razvoj privatnog sektora u zemljama AKP-a na razini tematskih programa koji na uključivanje privatnog sektora gledaju kao na horizontalno pitanje. Odražava se i u sektorskim intervencijama oblikovanima kako bi se usmjerilo uključivanje privatnog sektora u sektore poljoprivrede, održive energije te infrastrukture ili u zeleni i socijalni sektor.

2.1. Načela jačanja uloge privatnog sektora u razvojnoj suradnji EU-a

Potpore EU-a razvoju privatnog sektora i njegova suradnja i s lokalnim i s međunarodnim privatnim sektorom bit će vođene jasnim načelima koja dopunjuju načela učinkovitosti pomoći i cilj kojih je stimulirati napore država članica EU-a, financijskih institucija i drugih razvojnih partnera EU-a.

- ***Naglasak na stvaranju radnih mjesta, uključivosti i smanjenju siromaštva.*** Programi i partnerstva moraju biti osmišljeni tako da pridonose smanjenju siromaštva, primjerice putem stvaranja dostojnih radnih mjesta, boljih radnih uvjeta, postupnog prijelaza s

² Savjetovanja o pitanjima važnima za ovu Komunikaciju održana su između studenoga 2013. i veljače 2014. s državama članicama EU-a, partnerskim vladama, lokalnim tijelima, europskim i lokalnim predstavnicima privatnog sektora, socijalnim partnerima i nevladinim organizacijama.

³ Te su intervencije usko povezane sa i dopunjene djelovanjem u području trgovine i razvoja iz Komunikacije o trgovini, rastu i razvoju iz 2012. godine [COM(2012) 22 završna verzija].

neslužbenog na službeno gospodarstvo ili ekonomskim osnaživanjem žena i djevojaka, mladih i ranjivih skupina.

- ***Diferencirani pristup privatnom sektoru.*** Aktivnost u privatnom sektoru može imati brojne oblike te će različito utjecati na gospodarski razvoj. Privatni je sektor vrlo raznolik i obuhvaća samostalne poduzetnike kao i velike multinacionalne korporacije i financijske institucije; poduzeća koja stvaraju vrijednost za dioničare te socijalno poduzetništvo usmjereno na ljude, zadruge te organizacije radnika i poslodavaca. Oni mogu djelovati na lokalnoj, nacionalnoj, regionalnoj ili međunarodnoj razini, u ruralnim ili urbanim područjima, u službenom ili neslužbenom sektoru te u vrlo različitim nacionalnim kontekstima. Svaki od tih subjekata iz privatnog sektora treba drugačije uvjete i poticaje kako bi pridonio razvoju, zbog čega je za njihovu potporu i sudjelovanje u razvoju potreban diferencirani pristup.
- ***Stvaranje prilika kroz rješenja temeljena na tržištu.*** Premda intervencije donatora ne bi trebale narušiti tržište, veći naglasak treba biti na iskorištavanju potencijala razvojne pomoći radi pospješivanja razvoja tržišta u zemljama partnerima. Još je neiskorišten potencijal za stvaranje poslovnih prilika za lokalne poduzetnike kroz programe koji za pružanje potpore primjenjuju pristupe temeljene na tržištu, primjerice suradnju s lokalnim poduzećima kao provedbenim partnerima ili pružateljima radova i usluga, ili se u okviru socijalnih programa može odabrati prijenos gotovine umjesto plaćanja u naravi jer prvi izbor ima dodatnu vrijednost zbog poticanja kupovne moći, a time i potražnje među stanovništvom s niskim prihodima.
- ***Slijedenje jasnih kriterija u pružanju izravne potpore subjektima iz privatnog sektora.*** Premda je službena razvojna pomoć posve opravdana za intervencije na makro i srednjoj razini, ona može biti učinkovita i na mikro razini radi ubrzavanja razvoja lokalnog poduzetništva ili prevladavanja tržišnih nedostataka i neoptimalnih ulaganja. Međutim, kako bi se zajamčio utjecaj i održivost razvoja, izbjeglo narušavanje tržišta i smanjili reputacijski i fiducijarni rizici, moraju se primjenjivati jasni kriteriji za potporu poduzećima ili financijskim posrednicima kroz izravna bespovratna sredstva ili subvencionirane usluge poslovnog razvoja, ili u obliku jamstava, osiguranja ili financiranja pod povoljnim uvjetima. Europska komisija odredila je niz kriterija za upravljanje takvim odlukama. Oni dopunjuju pravila iz financijskih uredbi Komisije⁴ te su uglavnom usklađeni sa standardima koje primjenjuju drugi razvojni partneri (vidi Polje 1).
- ***Uvažavanje različitih lokalnih konteksta i osjetljivih situacija.*** Razlikovanje nacionalnih konteksta u oblikovanju potpore razvoju privatnog sektora i određivanje prioriteta prema potrebama i stupnju razvoja i ranjivosti zemalja partnera ključno je kako bi potpora EU-a imala najveći učinak i pružala najbolju vrijednost za novac. Posebni pristupi potrebni su prvenstveno za nestabilne zemlje pogođene sukobima kojima su hitno potrebna radna mjesta i gospodarske mogućnosti radi povratka socijalne kohezije, mira i političke stabilnosti.
- ***Stavljanje jakog naglaska na rezultate.*** Potporu razvoju privatnog sektora i partnerstvima na svim razinama moraju pratiti naponi za jačanje mjerenja rezultata i procjene utjecaja intervencija na razvoj.

⁴ Uredba br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća i Delegirana uredba Komisije br. 1268/2012 o pravilima za primjenu te uredbe.

- **Poštovanje usklađenosti politika u područjima koja se odnose na privatni sektor u zemljama partnerima.** Osim što se njome osigurava da političko djelovanje EU-a nema nepovoljan utjecaj na razvojne mogućnosti zemalja partnera, uska suradnja između odgovarajućih službi Komisije, kao i s državama članicama EU-a, ostat će prioritet kako bi se osigurao sveobuhvatni pristup EU-a, a razvojne i druge relevantne politike EU-a postale dosljedne i uzajamno se jačale. U Komunikaciji Komisije o trgovini, rastu i razvoju iz 2012.⁵ oblikuju se pristupi koji pokazuju njihov način provedbe u odnosu na politike trgovine i ulaganja.

Polje 1.: Kriteriji za potporu subjektima iz privatnog sektora

- (1) **Mjerljiv utjecaj na razvoj:** Potpora dana privatnom poduzeću ili financijskom posredniku mora na isplativ način pridonijeti postizanju razvojnih ciljeva kao što su stvaranje radnih mjesta, zeleni i uključivi rast ili opsežnije smanjenje siromaštva. Za to je potrebna transparentnost u pogledu ciljeva i rezultata, zajedno s odgovarajućim mehanizmima nadzora, procjene i mjerenja rezultata.
- (2) **Dodatnost:** Bez javne potpore privatna poduzeća ne bi poduzimala mjere ni ulagala, ili to ne bi činila u istom opsegu, u isto vrijeme, na istom mjestu ili prema istim standardima. Podržano djelovanje ne bi trebalo istisnuti privatni sektor ili zamijeniti druge oblike privatnog financiranja.
- (3) **Neutralnost:** Dana potpora ne bi trebala narušiti tržište te bi se trebala dodjeljivati putem otvorenog, transparentnog i pravičnog sustava. Trebala bi biti privremene naravi s jasno određenom izlaznom strategijom. Potpora koju opravdavaju tržišni nedostaci i posljedični rizici ne bi trebala destimulirati napore za regulatornom reformom kojom se rješavaju uzroci tržišnog nedostatka.
- (4) **Zajednički interes i sufinanciranje:** Partnerstva s privatnim sektorom trebaju biti temeljena na isplativosti, zajedničkom interesu i uzajamnoj odgovornosti za rezultate. Rizici, troškovi i nagrade u okviru zajedničkog projekta trebaju biti pravično podijeljeni.
- (5) **Demonstracijski učinak:** Podržano djelovanje treba težiti jasnom demonstracijskom učinku kojim se pospješuje razvoj tržišta jer se druge subjekte iz privatnog sektora potiče na ponavljanje i poboljšanje razvojnih rezultata.
- (6) **Poštovanje društvenih i fiskalnih normi te normi zaštite okoliša:** Privatna poduzeća koja primaju potporu moraju dokazati da je njihovo djelovanje u skladu s normama zaštite okoliša te društvenim i fiskalnim normama, uključujući poštovanje ljudskih i autohtonih prava, dostojan rad, dobro korporativno upravljanje i norme specifične za sektor.

2.2. Potpora razvoju privatnog sektora u budućoj razvojnoj suradnji EU-a

2.2.1. Stvaranje poslovnog okruženja povoljnog za inicijativu privatnog sektora

Pružanje potpore za poboljšanje poslovne i ulagačke klime, posebice za mikro, mala i srednja poduzeća, te jačanje poslovnih organizacija za posredovanje i potporu ostat će temeljni stupovi pomoći EU-a za razvoj privatnog sektora. Taj pristup može biti učinkovitiji poboljša li se kvaliteta dijagnostike koja se odnosi na zemlje i sektore radi određivanja prioriteta u

⁵ COM(2012)22 završna verzija.

reformama, i uključi li se privatni sektor u javno-privatni dijalog usmjeren na djelovanje na razini oblikovanja politike. Komisija nastoji i pridonijeti poboljšanju dostupnih alata za izradu politika za mjerenje i usporedbu kvalitete poslovnog okruženja u svim zemljama.

S ciljem učinkovitog povezivanja reformi poslovnog okruženja s potporom drugim vidovima ulagačke klime poput razvoja financijskog tržišta, olakšavanja trgovine, upravljanja migracijama i jačanja pravnih i sudskih institucija, Komisija će nastojati postići sinergiju između svoje potpore razvoju privatnog sektora, programa pomoći u trgovini, proračunske potpore i povezanog političkog dijaloga sa zemljama partnerima. Komisija priznaje da je za izgradnju domaćih institucija i pravnih okvira koji omogućuju ostvarivanje učinkovitijih i pravednijih tržišta potrebno dobro upravljanje partnerskih vlada i njihovo preuzimanje odgovornosti. Spremna je pružiti potporu ako postoji politička volja za reformom, zajedno s nastojanjima da se provedu međunarodno dogovorene norme i smjernice poput Konvencije Ujedinjenih naroda protiv korupcije. Bolje će upotrijebiti i političko-gospodarsku analizu pri izradi programâ za razvoj privatnog sektora.

U Paragvaju je **Programom za gospodarsku integraciju** kojeg je financirao EU podržano stvaranje jedinstvenog šaltera za izvoz što je ukupno trajanje upravnih postupaka potrebnih za izvoz mesa skratilo s 40 dana na 50 minuta, a broj poduzeća u Paragvaju usmjerenih na izvoz povećao se za 500 % od 2004. što je uvelike povećalo izvoz.

U Tunisu je mikrofinanciranje bilo nedovoljno razvijeno, sa svega dva pružatelja financijskih usluga na 300 000 klijenata. Zahvaljujući **političkom dijalogu** s EU-om i u okviru **zajedničkog djelovanja za proračunsku potporu donatorima** pokrenutoga prije revolucije, vlada je 2011. provela reformu pravnog i regulatornog okvira za nacionalnu industriju mikrofinanciranja u skladu s najboljom međunarodnom praksom kako bi novi subjekti mogli zadovoljiti nezadovoljenu potražnju (procjenjuje se na 700 000 klijenata) ranjivih skupina za mikrofinanciranjem.

Ograničenja u rastu privatnog sektora mogu biti uzrokovana ne samo ukupnim poslovnim okruženjem, nego i nedostacima u infrastrukturi potpore svojstvenima industriji ili sektoru. Nema svaki sektor ili industrija u gospodarstvu jednak potencijal za povećanje produktivnosti i stvaranje dostojnih radnih mjesta. Potpora partnerskim vladama ne bi trebala biti tek odgovor na politički zahtjev, već mora odgovarati i na primjerenu analizu skrivenih komparativnih prednosti jedne države. Prednost treba imati uklanjanje ograničenja u sektorima s najvećim potencijalom za doprinos rastu i stvaranju dostojnih radnih mjesta koji potiče privatni sektor u određenoj državi.

Industrijski klasteri jedan su od načina za stvaranje strateških udruživanja za pružanje usluga potpore i pristupa globalnim lancima vrijednosti koje odgovaraju pojedinim sektorima. I primjereni i predvidljivi regulatorni okviri specifični za industriju potrebni su za omogućavanje pronalaska učinkovitih i održivih rješenja temeljenih na tržištu za elektrifikaciju ruralnih područja, održivu gradsku energiju ili pristup financijskim i infrastrukturnim uslugama kao što su mobilne telekomunikacije, voda, promet, energija i stanovanje.

Mjera 1: Financirati savjetodavne usluge i vrhunske dijagnostičke alate za oblikovanje politike kako bi se vladama i posredničkim poslovnim organizacijama pomoglo u poboljšavanju

domaćih propisa u području poslovanja i njihovoj provedbi radi povećanja pravne sigurnosti, poboljšanja poslovnog okruženja i smanjenja troška poslovanja.

2.2.2. *Povećanje potpore mikro, malim i srednjim poduzećima u službenom i neslužbenom sektoru*

Intervencije na makro i sektorskoj razini za jačanje poslovnog okruženja iziskuju dodatno pružanje usluga potpore na srednjim i mikro razinama radi povećanja produktivnosti i pospješivanja ulaganja i stvaranja dostojnih radnih mjesta. Naglasak će biti na potpori mikro, malim i srednjim poduzećima koja imaju posebno važnu ulogu u stvaranju radnih mjesta te poboljšanju produktivnosti i radnih uvjeta u neslužbenom gospodarstvu. Pri pružanju potpore razvoju poduzetništva Komisija će što je više moguće djelovati preko postojećih poslovnih posrednika i pružatelja usluga, uzimajući tako u obzir pouke naučene za vrijeme stvaranja vlastitih struktura potpore s visokim administrativnim troškovima. Promicat će pristupe temeljene na tržištu za koje je nužno da korisnici privatnog sektora sudjeluju u troškovima dobivene usluge.

Iskustvo Komisije u potpori europskim malim i srednjim poduzećima može biti korisna pouka i zemljama u razvoju. Na primjer, javna potpora koju pruža Europska poduzetnička mreža može poslužiti i kao model za poticanje suradnje među malim i srednjim poduzećima u zemljama u razvoju. Europska trgovačka društva mogu pridonijeti razvoju poduzetništva u zemljama partnerima integriranjem lokalnih mikro, malih i srednjih poduzeća u svoje opskrbne lance, posebno u poljoprivrednom i poljoprivredno-prehrambenom sektoru, kao i prijenosom tehnologije uključujući eko-inovacije ili rješenja koja se odnose na obnovljivu energiju. Komisija surađuje i s javnim financijskim institucijama na programima kao što je Inicijativa EBRD-a za malo poduzetništvo u kojoj se sredstva iz fondova EU-a upotrebljavaju za savjetodavne usluge prilagođene pojedinim sektorima i zemljama. Potrebno je i poticati jaču suradnju među trgovačkim društvima na sjeveru i jugu, primjerice u obliku dogovora o partnerstvu za poduke i osposobljavanja na radnom mjestu. Štoviše, Komisija će upotrijebiti razvojnu suradnju sa zemljama partnerima za jačanje nacionalnih sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u skladu sa zahtjevima tržišta rada i potrebama za vještinama u službenom i neslužbenom poduzetništvu.

Programom za rast poduzetništva i uslugama poslovnog savjetovanja (EGP-BAS) pružaju se stalne usluge savjetovanja malim i srednjim poduzećima iz zemalja Istočnog partnerstva te im se pomaže u razvoju i poboljšanju njihova poslovanja. Do danas je više od 600 malih i srednjih poduzeća koristilo tu potporu pri čemu su ostvareni iznimni rezultati: njih više od 90 % nakon jedne je godine povećalo promet za prosječno 43 %.

U Tanzaniji se **Programom za potporu trgovini i poljoprivredi** pridonijelo poboljšanju standarda kakvoće i povećanju proizvodnje u vrijednosnim lancima za čaj i kavu za 50 %. Pored povećanog pristupa međunarodnim tržištima, neto prihodi malih zemljoposjednika povećali su se za barem 20 % s izravnim učinkom na sredstva u domaćinstvu, osnaživanje žena, bolje obrazovanje djece i poboljšanu sigurnost hrane.

Procjenjuje se da su 60 – 80 % poduzeća u gospodarstvima u razvoju neslužbene tvrtke. One predstavljaju veliki potencijal za rast i stvaranje radnih mjesta i ne smiju biti isključene iz dobivanja potpore u okviru razvojne pomoći premda djeluju izvan formalnog prava. Potrebna

je kombinacija mjera kako bi se se s jedne strane povećali poticaji za formalizaciju koje pokreću učinkovite institucije, pravni sustavi i zaštićena prava vlasništva, pogotovo za zemlju koja se može upotrijebiti kao jamstvo za zajmove. S druge strane, potrebno je donijeti mjere za poboljšanje produktivnosti i radnih uvjeta u neslužbenom sektoru putem sigurnijeg radnog okruženja i lakšeg pristupa tržištima, financiranju, infrastrukturi i socijalnim službama. Jedan od korisnih načina pružanja potpore je osposobljavanje i jačanje kapaciteta neslužbenih organizacija potpore kao što su udruženja proizvođača i organizacije za samopomoć u vlasništvu članova. Zadruga, socijalna poduzeća i drugi oblici poduzeća usmjerenih na ljude često su predvodnici u pružanju dostojnih radnih mjesta, održive egzistencije i uključivih rješenja za društvene probleme.

Mjera 2: Sufinancirati programe temeljene na tržištu za pristup mikro, malih i srednjih poduzeća uslugama potpore poslovanju lokalnih pružatelja uključujući poslovne posredničke organizacije, inkubatore, neslužbene organizacije za samopomoć i zadruga kako bi se povećale vještine upravljanja, tehnološko znanje i tržišne veze mikro, malih i srednjih poduzeća u službenom i neslužbenom sektoru.

Mjera 3: Podržati udruživanja trgovačkih društava i relevantnih pružatelja usluga osposobljavanja radi razvoja i provedbe tehničkog i strukovnog obrazovanja i programa osposobljavanja usmjerenih na potražnju.

2.2.3. Osnaživanje žena kao poduzetnica i radnica

U okviru potpore mikro, malim i srednjim poduzećima i stvaranja okruženja poticajnog za njihov razvoj Komisija će obratiti posebnu pažnju na žensko poduzetništvo i zapošljavanje žena. Žene su obično slabije zastupljene u poslovnim zajednicama zemalja u razvoju. To je često rezultat pravnih razlika u postupanju prema ženama i muškarcima, što žene onemogućuje u pokretanju posla, posjedovanju imovine i zemlje ili pristupanju kreditu te je stoga velika prepreka ravnopravnosti spolova. Komisija će zahtijevati rodno ravnopravne propise u području poslovanja i riješiti posebne potrebe žena poduzetnica i radnica za osposobljavanjem i potporom kako bi se osiguralo da se nedavni pomaci u obrazovanju djevojaka pretvore u gospodarske mogućnosti za žene.

2.2.4. Povećanje pristupa financiranju i produbljivanje financijske uključivosti

Nedostatak pristupa kapitalu i odgovarajućim financijskim uslugama veliko je ograničenje posebice za razvoj mikro, malih i srednjih poduzeća. Komisija podržava širi pristup raznolikim financijskim uslugama i za domaćinstva i za mikro, mala i srednja poduzeća, s intervencijama koje obuhvaćaju jačanje kapaciteta financijskih posrednika i pružanje kapitala lokalnim bankama za financiranje mikro, malih i srednjih poduzeća. Budući programi dodatno će biti usmjereni na upotrebu informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT-a) kao alata za postizanje financijske uključivosti siromašnih, osobito u Africi gdje oni već drastično mijenjaju financijsko okruženje. Poseban će se naglasak staviti i na modele usmjerene na klijente radi promicanja uključivih kredita, štednje, osiguranja i usluga platnog prometa, kao i na jeftiniji, brži i sigurniji prijenos doznaka te istovremeno olakšati njihovo proizvodno ulaganje. Dopuna tim aktivnostima bit će potpora stvaranju odgovarajuće financijske infrastrukture i regulatornog okvira za financijski sektor radi osiguravanja zaštite potrošača, odgovornog raspolaganja novcem i dugoročne stabilnosti financijskog sustava.

U Južnoj Africi uz pomoć **instrumenta rizičnog kapitala** koji je osnovala vlada sredstvima EU-a radi promicanja sudjelovanja osoba u nepovoljnijem položaju u gospodarstvu, s posebnim naglaskom na žene, osigurao se vlasnički ili kvazivlasnički kapital za 60 poduzeća i stvorilo 7 000 novih radnih mjesta. MX Metal Shoppe, primjerice, dobio je podređeni zajam od 200 000 EUR što je trgovačkom društvu omogućilo dobivanje dodatnih sredstava za kupnju nove opreme i pokrivanje zahtjeva obrtnog kapitala i troškova osnivanja. Nakon 18 mjeseci rada zaposlene su 52 nekvalificirane osobe, a poduzeće ostvaruje dobit i brzo se širi.

Kroz **Program AKP-EU za mikrofinanciranje** EU je financirao projekt za izgradnju kapaciteta 12 institucija za mikrofinanciranje u udaljenim područjima u 12 subsaharskih afričkih država i na Haitiju. Podržao je i stvaranje 14 novih financijskih proizvoda poput spremnika za vodu i kredita za školarine, oročenih pologa i usluga prijenosa. Više od 750 zaposlenih u institucijama za mikrofinanciranje prošlo je osposobljavanje, a 120 000 novih klijenata u ruralnim područjima dobilo je bolji pristup inovativnim financijskim uslugama.

Spajanje bespovratnih sredstava EU-a s drugim izvorima financiranja razvoja već se pokazalo uspješnim načinom za povećanje pristupa financiranju, na primjer kroz jamstvene instrumente i sredstva za mikrofinanciranje. Više će se pažnje posvetiti financiranju poduzetnica, utjecaju na financiranje socijalnog poduzetništva i investicija sa snažnim učinkom⁶, kao i poboljšanju pristupa zajmovima i financiranju dioničkim kapitalom za mikro, mala i srednja poduzeća koja se smatraju „sredinom koja nedostaje” jer njihove potrebe za financiranjem uglavnom ne ispunjavaju ni institucije za mikrofinanciranje ni tradicionalne banke.

Mjera 4: Strateški upotrebljavati bespovratna sredstva EU-a, uključujući putem mehanizama mješovitih sredstava radi poboljšanja pristupa zajmovima, financiranju dioničkim kapitalom, jamstvima i strpljivom kapitalu za mikro, mala i srednja poduzeća i u zemljama visokog rizika te putem financiranja socijalnog poduzetništva sa snažnim učinkom.

Mjera 5: Povećati potporu uključivom financiranju, s posebnim naglaskom na financijsko uključivanje žena, mladih i ruralnog stanovništva.

2.3. Usmjeravanje razvoja privatnog sektora i uključenje u razvojnu suradnju EU-a

Prilike za jačanje uloge privatnog sektora s ciljem postizanja uključivog i održivog rasta postoje u većini područja potpore EU-a. Privatni sektor ima važnu ulogu u poljoprivredi i agroposlovanju, održivoj energiji, infrastrukturi i socijalnim sektorima, a važan je i u području ekologije, klimatskih promjena, migracija, upravljanja rizicima⁷, sirovina⁸, prirodnih resursa, zdravlja i farmaceutskih proizvoda, održivog turizma i prehrane. Komisija će, u skladu s

⁶ Na primjer, cilj financijske omotnice Europske investicijske banke za regiju AKP-a, postavljene kao novi poseban instrument od 500 milijuna EUR u okviru postojećeg ulagačkog instrumenta za države AKP-a, snažno utječe na razvoj s glavnim ciljem smanjenja siromaštva uz rješavanje društvenih i ekoloških izazova s kojima se suočavaju države AKP-a, uključujući stvaranje dostojnih radnih mjesta, održivost malih i ruralnih poduzeća, ublažavanje klimatskih promjena, sigurnost hrane, pristup osnovnim resursima poput vode i energije, kao i gospodarsku i društvenu integraciju žena i mladih.

⁷ U Zelenoj knjizi o osiguranju od prirodnih katastrofa i katastrofa koje je prouzročio čovjek [COM(2013) 0213 završna verzija] ističe se uloga osiguranja u pomaganju zemljama u razvoju osjetljivima na katastrofe pri uspostavi učinkovitih mehanizama pripravnosti.

⁸ U skladu s Inicijativom o sirovinama iz 2008. [COM(2008) 699].

politikama partnerskih vlada, razviti načine za bolju integraciju razvojnih ciljeva privatnog sektora u strategije potpore te će identificirati načine za upotrebu privatnog sektora kao provedbenog i financijskog partnera u tim područjima.

U tom bi se kontekstu veći dio mehanizama EU-a za mješovita sredstva mogao dodijeliti financijskim instrumentima kao što su zajmovi, jamstva, instrumenti za podjelu rizika te vlasnički i kvazivlasnički instrumenti. Ključni je cilj tih instrumenata pospješiti privatno ulaganje koje se pokazalo financijski održivim, ali ne dobiva dostatna sredstva iz tržišnih izvora. Pristup financijskim instrumentima i instrumentima za podjelu rizika u zemljama u razvoju još je jedan važan preduvjet za ulagače iz EU-a koji žele ulagati u ta tržišta. To se posebno odnosi na područja poput građevinarstva, uključujući promet, komunalne usluge i građevinske objekte koje karakteriziraju visoka prethodna ulaganja, visoka izloženost riziku i često nepoštena međunarodna konkurencija i za koja su potrebne mjere za osiguravanje jednakih uvjeta za sve sudionike.

2.3.1. Uključivanje privatnog sektora u održivu energiju

Mjera 6: Povećati osiguravanje rizičnog kapitala preko privatnog ulaganja u energetske učinkovitost i obnovljivu energiju i projekte elektrifikacije ruralnih područja u zemljama u razvoju, slijedeći uspješan primjer Fonda za globalnu energetske učinkovitost i obnovljivu energiju (GEEREF).

Uspostaviti mehanizam za podjelu rizika s europskim institucijama za financiranje razvoja radi povećanja privatnog ulaganja u projekte koji se odnose na energiju.

2.3.2. Uključivanje privatnog sektora u održivu poljoprivredu i agroposlovanje

Mjera 7: Povezati poljoprivrednike s tržištima preko modela usmjerenih na tržište poput inicijativa razvijenih u okviru Sveobuhvatnog programa za razvoj afričke poljoprivrede.

Izgraditi kapacitete za agroposlovanje malih i srednjih poduzeća te malih zemljoposjednika i povećati njihov pristup financiranju, tržišnim informacijama i tehnologijama.

Ubrzati održivu lokalnu i globalnu trgovinu poljoprivrednih dobara podržavajući udruživanje trgovačkih društava, nevladinih udruga, proizvođača, vlada i drugih interesnih skupina.

Razviti i financirati instrumente za upravljanje rizicima poput osiguranja cijene te osiguranja od vremena i katastrofe.

Podržati uključiva javno-privatna partnerstva i poslovne modele uz priznavanje postupaka kao što su dobrovoljne smjernice o odgovornom upravljanju držanjem zemlje, ribarstvom i šumarstvom, odgovornom ulaganju u poljoprivredu i Politička inicijative za afričko tlo.

2.3.3. *Uključivanje privatnog sektora u infrastrukturne sektore*

Mjera 8: Iskoristiti kapital i stručnost u privatnom sektoru za infrastrukturna ulaganja u zemlje u razvoju preko regionalnih mehanizama EU-a za mješovita sredstva kao što je Zaklada EU-a za afričku infrastrukturu.

Usmjeriti se na uvođenje ugovorâ o projektiranju i izgradnji te upravljanju, kao i koncepata održivosti i troškova životnog vijeka u postupke nabave EU-a.

Promicati suradnju u razvoju i upotrebi svemirske tehnologije za održivi razvoj kroz istraživačke programe, prijenos tehnologije, izgradnju kapaciteta i zajedničke poslovne inicijative, uključujući razvoj infrastrukture za satelitsku navigaciju i usluge promatranja Zemlje.

2.3.4. *Uključivanje privatnog sektora u zelene sektore*

Mjera 9: Promicati ekološko poduzetništvo i stvaranje zelenih radnih mjesta kroz vodeću inicijativu PRIJELAZ NA ZELENO (SWITCH TO GREEN) koja se temelji na pozitivnom iskustvu programa SWITCH-Asia i spaja politički dijalog o omogućavanju uvjeta za razvoj zelenog poslovanja sa sufinanciranjem inovativnih projekata kojima se podržavaju obrasci i praksa održive potrošnje i proizvodnje u zemljama partnerima.

Podržati upravljanje zaštićenim i drugim osjetljivim područjima biološke raznolikosti, među ostalim kroz vodeću inicijativu „Biološka raznolikost za život” kojom se privatni sektor uključuje u izradu i provedbu sustavâ plaćanja usluga ekosustava, upravljanje prirodnim resursima u zajednici i javno-privatnih partnerstava.

2.4. **Pospješivanje uključivanja privatnog sektora u razvoj**

2.4.1. *Promicanje odgovorne poslovne prakse kroz razvojnu politiku EU-a*

Privatno ulaganje, i domaće i međunarodno, u zemlje s niskim i srednjim prihodima više se nego utrostručilo u posljednjem desetljeću te sada iznosi preko polovine financijskih izvora dostupnih zemljama u razvoju, što uvelike nadmašuje službenu razvojnu pomoć.⁹ Čak i mali pomak u strategijama privatnog ulaganja može znatno promijeniti učinak tih ulaganja na zemlje u razvoju.

Strategija EU-a za društveno odgovorno poslovanje¹⁰ dobra je osnova za odgovorno uključivanje europskih trgovačkih društava u zemlje u razvoju. Komisija potiče trgovačka društva na pridržavanje međunarodno priznatih smjernica i načela, uključujući Globalni sporazum UN-a, vodeća načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima, Trostranu deklaraciju Međunarodne organizacija rada (MOR) o načelima koja se odnose na multinacionalna poduzeća i socijalnu politiku, smjernice ISO 26000 o društvenoj odgovornosti te smjernice Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) za multinacionalna poduzeća. Komisija prelazi na pristup temeljen na pravima kojim su obuhvaćena sva ljudska prava u

⁹ Komunikacija Komisije „Razdoblje nakon 2015. – prema sveobuhvatnom i cjelovitom pristupu financiranja mjera za suzbijanje siromaštva i održivog razvoja” [COM(2013) 531].

¹⁰ Obnovljena strategija EU-a 2011. – 2014. za društveno odgovorno poslovanje [COM(2011) 681 završna verzija].

okviru razvojne suradnje EU-a, uključujući potporu razvoju privatnog sektora. Očekuje i da sva trgovačka društva poštuju ljudska prava. Trgovačka društva koja ulažu u zemlje u razvoju ili u njima djeluju trebaju osigurati postojanje politika za sprečavanje podmićivanja i utaje poreza te sustava za procjenu rizika i ublažavanje mogućih negativnih utjecaja na vidove svojeg djelovanja i vrijednosnih lanaca koji se odnose na ljudska prava, rad, zaštitu okoliša i katastrofe, uključujući i putem konstruktivnih odnosa s vladama, partnerima za socijalni dijalog i nevladinim organizacijama. I poštovanje društvenih, ekoloških i fiskalnih normi smatra se preduvjetom za svaku potporu EU-a privatnom sektoru i za njihovu suradnju. Odgovorne poslovne prakse trgovačkih društava poboljšat će se promicanjem osviještenosti potrošača o obrascima i praksi održive potrošnje i proizvodnje te promicanjem pravedne i etične trgovine.

Dobrovoljne napore trgovačkih društava za prihvaćanje odgovornijih i održivijih poslovnih praksi treba povezati s povećanom poslovnom transparentnošću i borbom protiv korupcije, kao i naporima za promicanje ratifikacije i učinkovite provedbe međunarodnih konvencija o radu i okolišu u političkom dijalogu EU-a sa zemljama partnerima i putem trgovinske politike EU-a. I odredbe o pitanjima održivog razvoja uključene su u nedavne sporazume EU-a o trgovini i ulaganjima¹¹, a neki autonomni sustavi trgovinskih povlastica EU-a¹² uključuju poštovanje međunarodnih ljudskih i radnih prava, kao i konvencija o okolišu i dobrom upravljanju. Posebnu pozornost potrebno je posvetiti osiguravanju poštenih i transparentnih praksi pri zapošljavanju radnika migranata i postupanju prema njima.

Odgovorne poslovne prakse zaslužuju posebnu pozornost i djelovanje u pojedinim industrijama poput rudarstva i sječe šuma gdje su mogućnosti i rizici privatnog ulaganja za razvoj posebno visoki. Polazeći od stalne potpore inicijativama kao što su Inicijativa za transparentnost ekstraktivnih industrija (EITI), Proces Kimberley i Akcijski plan EU-a o provedbi zakona, upravljanju i trgovini u području šumarstva (FLEGT), Komisija će povećati napore za poboljšanje transparentnosti ekstraktivnih industrija (naftna, plinska industrija i rudarstvo) i šumarskog sektora omogućavanjem učinkovite upotrebe informacija koje je dostavio EITI i objavila trgovačka društva o novcu koji su isplatila vladama zbog iskorištavanja prirodnih resursa u okviru novih zakonodavnih zahtjeva EU-a u pogledu izvješća za svaku zemlju. Štoviše, nedavno su doneseni Zajednička komunikacija o odgovornom nabavljanju minerala iz sukobima pogođenih i visokorizičnih područja te prijedlog povezane Uredbe.¹³

Mjera 10: Promicati međunarodne smjernice i načela društveno odgovornog poslovanja putem političkog dijaloga i razvojne suradnje sa zemljama partnerima te poboljšati tržišno nagrađivanje za društveno odgovorno poslovanje u javnim nabavama i promicati održivu potrošnju i proizvodnju.

¹¹ Primjerice Okvirni sporazum s Republikom Korejom potpisan 10. 5. 2010.

¹² Primjerice Opći sustav povlastica (GSP+) kojim se zahtijeva da najnerazvijenije zemlje koje imaju koristi od sustava ratificiraju i poštuju 27 međunarodnih konvencija i time ugrade minimalne standarde o radu, okolišu i borbi protiv korupcije u svoje zakonodavstvo, što poduzeća moraju poštovati.

¹³ JOIN (2014) 8, 28.2.2014. i COM(2014) 111, 5.3.2014.

2.4.2. *Povećanje uključivog poslovanja i rješenja za razvoj temeljenih na tržištu*

Kako bi rast bio uključiv, mora pružiti gospodarske mogućnosti povoljne za održivu egzistenciju, posebice siromašnima. Privatni sektor može izravno pridonijeti uključivom rastu sudjelujući u gospodarskim aktivnostima s trenutnim učinkom na siromašne tako što povećava njihove gospodarske mogućnosti kao klijenata i kupaca kad je riječ o potražnji te kao proizvođača, distributera i radnika kad je riječ o ponudi. Mnoge države članice EU-a već surađuju s trgovačkim društvima putem raznih partnerskih programa o pokusnom izvođenju tih uključivih poslovnih modela.¹⁴ Komisija može imati dopunsku ulogu pomažući u izgradnji ekosustava institucija lokalne potpore za uključivo poslovanje putem programa za razvoj privatnog sektora. Štoviše, podržat će ponavljanje i povećanje uspješnih uključivih poslovnih modela jačanjem mreža i platformi koje olakšavaju dijalog s privatnim sektorom i dijeljenje znanja, osiguravaju transparentnost postojećih sustava potpore i mogućnosti financiranja te olakšavaju partnerstva između trgovačkih društava, financijskih institucija, organizacija radnika i poslodavaca, nevladinih organizacija, donatora i/ili vlada.

Mjera 11: Podržati ponavljanje i povećanje uspješnih uključivih poslovnih modela i inovativnih rješenja za razvojne probleme temeljenih na tržištu jačanjem platformi i mreža privatnog sektora usmjerenih na djelovanje kojima se olakšava dijeljenje znanja, pronalaženje i stvaranje partnerstava među poduzećima i drugim subjektima.

2.4.3. *Olakšavanje javno-privatnih partnerstava i udruženja različitih dionika*

Partnerstva javnog i privatnog sektora radi pružanja projekta ili usluge koje uobičajeno pruža privatni sektor mogu biti učinkovit način da pružanje javnih dobara i usluga siromašnim osobama bude pouzdanije i pristupačnije, čime se vladina sredstva upotpunjuju ulaganjima privatnog sektora. Sektor graditeljstva te gospodarstvo s niskim udjelom ugljika i učinkovitim iskorištavanjem resursa primjeri su gdje europsko stručno znanje putem javno-privatnih partnerstava može pružiti inovativna rješenja u područjima kao što su obnovljiva energija, zelene građevine ili druge usluge infrastrukture kao što su vodoopskrba i odvodnja, zbrinjavanje otpada i prijevoz.

U tom će području Komisija nastaviti pružati tehničku pomoć javnim institucijama kako bi ojačala njihove administrativne kapacitete i postavila pravne i regulatorne okvire i smjernice za javno-privatna partnerstva, promicati mehanizme javno-privatnog dijaloga kako bi istražila mogućnosti za javno-privatna partnerstva i zagovarala reforme pravnog i regulatornog okvira te će se koristiti financijskim instrumentima da potakne privatno financiranje infrastrukturnih projekata jačajući postupak u kojem prihvatljive financijske institucije daju zajmove i kapital privatnom sektoru putem mehanizama EU-a za mješovita sredstva. Te se aktivnosti moraju upotpuniti naporima za poboljšanje stručnosti, transparentnosti i upravljanja u javnom sektoru kako bi se osiguralo da se poticaji privatnih subjekata za dobit podudaraju s javnim interesima.

¹⁴ Primjerice, njemački program za razvoj javno-privatnog partnerstva, austrijski programi gospodarskih partnerstava, program Poduzeće za razvoj Švedske agencije za suradnju u međunarodnom razvoju (SIDA), ili posebni fondovi koje su osnovali, među ostalim, Odjel za međunarodni razvoj Vlade Velike Britanije (DFID) i nizozemsko Ministarstvo vanjskih poslova.

Osim klasičnih javno-privatnih partnerstava u infrastrukturnim sektorima, Komisija će podržavati nove oblike partnerstava i udruženja različitih dionika između nacionalnih i lokalnih tijela, poduzeća i nevladinih organizacija za razvoj vještina i pružanje osnovnih usluga kao što su pristup održivoj energiji po dostupnim cijenama, vodi, zdravstvu i obrazovanju, kao i u područjima poljoprivrede i prehrane posebno u ruralnim područjima, te ženama i drugim isključenim skupinama.

2.4.4. *Definiranje uloge i odgovornosti privatnog sektora u okviru programa za globalni razvoj*

U Komunikaciji Komisije „Pristojan život za sve”¹⁵ analizira se promicanje pokretača uključivog i održivog rasta, uključujući pružanje ključnih usluga ljudskog razvoja i stvaranje dostojnih radnih mjesta, kao jedan od pet prioriteta područja na kojima bi se trebao temeljiti globalni plan za razdoblje nakon 2015. Tim će se planom primjereno odgovoriti na izazov postizanja uključivog i održivog rasta samo ako privatni sektor ima pravo glasa u njegovu oblikovanju. Komisija će se, u uskoj suradnji s državama članicama, u potpunosti uključiti u definiranje jasne i aktivne uloge privatnog sektora u svaki okvir razvoja nakon 2015. To je u skladu i s priznanjem iz završnog dokumenta Rio+20 da aktivno sudjelovanje privatnog sektora može pridonijeti postizanju održivog razvoja i prijelazu na uključivo zeleno gospodarstvo. Komisija će istovremeno povećati napore za ispunjavanje obveza s Visokog foruma o učinkovitosti pomoći iz Busana s obzirom na učinkovitu javno-privatnu suradnju za razvoj.

Mjera 12: Podržati zajedničku izjavu o javno-privatnoj suradnji i aktivno sudjelovati u partnerstvu za napredak proizašlom iz busanskog programa o privatnom sektoru.

3. DALJNI KORACI: ALATI I NAČINI POMOĆU KOJIM PRIVATNI SEKTOR POSTAJE PARTNER U RAZVOJNOJ SURADNJI

Komisija će kombinacijom intervencija u okviru nacionalnih, regionalnih i tematskih programa provesti i usmjeriti svoj pristup razvoju privatnog sektora te iskoristiti potencijal privatnog sektora kao partnera u razvojnoj suradnji. Provedba navedenog pristupa i navedenih prioriteta značit će prilagodbu postojećih pristupa i alata te dodavanje novih portfelju instrumenata razvojne suradnje EU-a.

3.1. Okvir za strukturirani dijalog i zajedničko djelovanje s privatnim sektorom

Za razumijevanje potreba i ograničenja lokalnog privatnog sektora te iskorištavanje potencijala europskog privatnog sektora za uključivanje u razvoj s poduzećima u zemljama u razvoju neophodan je prostor za privatno-javnu interakciju i suradnju. Na lokalnoj će razini Komisija, preko delegacija EU-a, poticati uključiv javno-privatni politički dijalog podržavajući funkcioniranje postojećih ili novih mehanizama dijaloga kao što su nacionalna zaposlenost, radničko vijeće ili vijeće za izvoz, te ciljano izgrađujući kapacitete predstavnika privatnog sektora, uključujući trgovačke komore, socijalne partnere te organizacije koje predstavljaju mikro, mala i srednja poduzeća, poduzetnice te tvrtke i radnike u neslužbenom sektoru, radi poboljšanja njihova doprinosa tim mehanizmima dijaloga. Štoviše, Komisija će

¹⁵ COM(2013) 92 završna verzija.

koristiti svoj politički dijalog sa zemljama partnerima kako bi pokušala povećati spremnost vlada i lokalnih tijela na uključivanje u otvorene rasprave s predstavnicima privatnog sektora.

Na europskoj i globalnoj razini Komisija će pridonijeti razvoju okvira za dijalog i učinkovito zajedničko djelovanje s privatnim sektorom, po mogućnosti jačanjem postojećih inicijativa, uključujući nedavno osnovani Forum za razvojnu politiku (PFD)¹⁶, a s ciljem jačanja suradnje među pojedinim europskim platformama i programima. Bit će potrebna i izravnija interakcija s trgovačkim društvima i njihovim sektorskim udruženjima putem mehanizama dijaloga na sektorskoj razini radi poticanja većeg uključivanja privatnog sektora i rješenja temeljenih na tržištu u održivu poljoprivredu i agroposlovanje, održivu energiju, infrastrukturu i socijalne sektore.

3.2. Mobilizacija privatnih resursa za razvoj putem mješovitih sredstava

Komisija priznaje mješovita sredstva, koja su kombinacija bespovratnih sredstava EU-a i zajmova ili dioničkog kapitala drugih javnih i privatnih financijera, kao važno sredstvo mobiliziranja dodatnih resursa za razvoj i povećanje učinka pomoći EU-a. Putem Platforme EU-a za mješovita sredstva u vanjskoj suradnji Komisija surađuje s financijskim institucijama na povećanju katalitičkog učinka mješovitih sredstava, pri čemu se većom upotrebom financijskih instrumenata kao što su jamstva, dionički kapital i drugi instrumenti za podjelu rizika za infrastrukturna ulaganja potiče veće privatno financiranje. U tom kontekstu Komisija istražuje i mogućnosti kako bi proširila područje primjene mješovitih sredstava u novim područjima kao što su održiva poljoprivredu i socijalni sektori te omogućila više projekata s jakim utjecajem na razvoj lokalnog privatnog sektora kao što su pristup malih i srednjih poduzeća financiranju stvaranjem novih mogućnosti za privatni sektor unutar regionalnih mehanizama mješovitih sredstava.

3.3. Iskorištavanje političke težine EU-a za potporu uključivom i održivom rastu

Zajedničko stajalište doneseno tijekom savjetovanja s interesnim skupinama za vrijeme pripreme ove Komunikacije je da politička težina EU-a predstavlja komparativnu prednost koju treba bolje iskoristiti za potporu razvojnim ciljevima privatnog sektora. U tu će svrhu Komisija nastojati dodatno povećati pozitivnu interakciju te utjecati na razvoj privatnog sektora politikama i instrumentima EU-a koji se odnose na trgovinu, poduzetništvo, zapošljavanje i druga relevantna područja.

Političkim dijalogom sa zemljama partnerima i na multilateralnim forumima Komisija će uz savjetovanje s Europskom službom za vanjsko djelovanje nastaviti s nastojanjima da osigura obvezivanje na međunarodno dogovorena načela i smjernice s obzirom na odgovorne poslovne prakse u području ljudskih i radničkih prava, normi zaštite okoliša kao i postupanja u pogledu korupcije i poreza. Istražit će i kako na najbolji način, u kontekstu političkog dijaloga, riješiti pitanja kao što su reforme poslovnog okruženja koje su ključne za ulaganja, inovacije i razvoj privatnog sektora, uključujući vladavinu prava, borbu protiv korupcije, upravljanje javnim financijama, fiskalnu reformu te učinkovitost i kapacitete javnih institucija.

¹⁶ Forum za razvojnu politiku osnovala je Komisija kao prostor za dijalog različitih dionika u kojem lokalna tijela, organizacije civilnog društva i predstavnici privatnog sektora pridonose razvojnim politikama i programima EU-a.

Najzad, Komisija će nastojati postići sinergiju između proračunske potpore i izravnih intervencija radi postizanja razvojnih ciljeva privatnog sektora. Proračunska potpora i povezani politički dijalog mogu koristiti poticanju reformi poslovnog okruženja u zemljama partnerima promicanjem stabilnosti makroekonomskih okvira, dobrog upravljanja javnim financijama, transparentnosti i nadzora proračuna. Nadalje, određeni reformski ugovori i pokazatelji rezultata usmjereni na razvoj privatnog sektora mogu pomoći u provođenju reformi poslovnog okruženja.

Politička težina EU-a ovisi o sposobnosti Komisije i država članica da aktiviraju različite snage i kapacitete te da surađuju i dijele zajedničku stratešku viziju. Uz bolju koordinaciju donatora i zajedničku izradu programa EU će govoriti jednim glasom te može bolje iskoristiti činjenicu da je u većini zemalja partnera jedan od najvećih donatora koji podržava uključiv i održiv gospodarski razvoj.

Povećavanjem ulaganja u zemlje u razvoju te aktivnijom ulogom u razvojnoj suradnji privatni sektor šalje snažan signal o važnosti uloge koju može imati u pridonosenju uključivom i održivom rastu u zemljama u razvoju. Strategija utvrđena u ovoj Komunikaciji omogućit će Komisiji da olakša i ubrza uključivanje i lokalnih i europskih poduzeća za ostvarivanje opipljivih i pozitivnih razvojnih rezultata na terenu.